

A MAB FvB 23/2011. számú határozata

A *Károli Gáspár Református Egyetem* (a továbbiakban: Egyetem) rektori feladatokkal megbízott rektorhelyettese 2011. augusztus 8-án felülvizsgálati kérelmet nyújtott be az Oktatási Hivatalhoz (a továbbiakban: OH) az Egyetem **kommunikáció- és médiatudomány** mesterképzési szakindítási kérelme tárgyában készült – a MAB 2011/6/IX/19. számú határozatával meghozott – nem támogató szakértői véleményével szemben. Az OH 2011. augusztus 15-én kelt és a MAB-hoz 2011. augusztus 22-én érkezett levelével a MAB Felülvizsgálati Bizottságát (a továbbiakban: MAB FvB) kérte fel az ügyben újabb szakértői vélemény adására.

Szakértői vélemény

Az indoklásban *dőlt* betűvel szedjük a MAB eredeti nem támogató határozatának megfelelő szövegrészét, álló betűvel a felülvizsgálati kérelem megfelelő szövegrészét, s **félkövérrel** a MAB FvB szakértői véleményét.

Tantervi mozzanatok

A MAB határozata szerint: *nem eléggé korszerű, több tekintetben alapképzési szintű, és nem eléggé önálló arcélű a tervezett szak.*

A felülvizsgálati kérelem azt emeli ki, hogy a 20–21 éves fiatalok még nyitottak, számukra kell továbbtanulási lehetőséget biztosítani, illetve a református egyház kommunikátor igényeit kell kielégíteni.

A MAB FvB álláspontja szerint összességében az állapítható meg, hogy az alapozást szolgáló tantárgyak leírása egyenetlen és hiányos, a mesterképzési szinthez való tartozásuk kétséges, és nem világos az illeszkedésük a program más tárgyaihoz.

Konkrét példákkal alátámasztva: *A modernitás társadalom- és kultúraelméletei* című tantárgy fontos és a modernitás tekintetében kellőképpen tartalmaz, de célszerű lenne az elmúlt évtizedek és napjaink vonatkozásában a posztmodern fogalmához kapcsolódó gondolatkörök, irányzatok bemutatása is.

***A társadalomtudományi megismerés* tantárgy hasonlóképpen fontos alapozó stúdium lehetne, ha az elméleti igény – „a tudományos gondolkodás filozófiai alapjai, [...] a tudományok mai rendszerének kialakulása, [...] a társadalomtudományi megismerés koncepcionális háttere” – nem keveredne az empirikus kutatás olyan módszertani és gyakorlati elemeivel, mint „a kutatómunka menete, a kutatómunkához szükséges adatbázisok készítése, használata, az empirikus kutatás metodológiai kérdései, a kutatási eredmények publikálásának szabályai, [...] mintavétel, kvantitatív és kvalitatív módszerek”; nem beszélve arról, hogy ezek az elemek teljes átfedésben állnak a *Kutatómódszertan* című tantárggyal.**

***A kommunikáció és a média interdiszciplináris megközelítése* című tárgy fontos és indokolt, leírása azonban kevésbé meggyőző, ugyanis miközben az interdiszciplinaritást hangsúlyozza, csupán pszichológiáról, filozófiáról és informatikáról esik szó, holott mérnöki tudományok és matematika, nyelvtudomány (és leágazásai, mint a szocio- és a pszicholingvisztika), szociológia, kulturális antropológia, rendszerelmélet, kognitív tudomány és jó néhány más terület is számításba jöhetne.**

A kommunikáció és a média társadalomtörténete tantárgy a mesterképzési szak KKK-jából kiírt általános iránymegjelöléseket tartalmaz (pl. „a társadalmi kommunikáció különböző területei problémáinak megértése a társadalmi kommunikáció összefüggéseiben belül”) és érdemi kifejtés helyett az új és jelenkori egyetemes és magyar kommunikáció- és médiatörténetre való utalást ismételteti. A feltüntetett szakirodalom kizárólag a médiához kapcsolódó tételeket említi. A tárgy leírása semmitmondó, de még ha fajsúlyos tartalommal telítődne is, akkor is kérdéses lenne, hogy egyáltalán mesterképzési szintű-e ez a tantárgy vagy inkább az alapképzésbe illeszkedő történeti bevezetés, továbbá hogy mi a viszonya *A technológiai médiumok elméletei* című, meglehetősen hasonló tartalmúnak tűnő tantárgyhoz?

Az oktatókkal kapcsolatos mozzanatok

A MAB határozata szerint *a tantárgyfelelősök nem mindig illeszkednek kiemelkedő nemzetközi kontextusokba, s publikációs tevékenységük nincs mindig összhangban a tervezett tárggyal.*

A felülvizsgálati kérelem szerint az Egyetem kommunikációs szakága jól illeszkedik számos hazai és nemzetközi kutatásba, a vezető oktatók részletesen dokumentált nemzetközi elismertséggel rendelkeznek, s publikációik megfelelnek az oktatott tárgyakkal.

A MAB FvB álláspontja szerint több esetben valóban nincs összhang a tantárgyfelelős tudományos tevékenysége és a gondozandó tantárgy között.

Az egy személyben szak- és szakirányfelelős **N. N.** sokoldalú szakképzettsége (szociológiai PhD, filozófia, fizika) jó belépő a kommunikáció- és médiakutatáshoz. Ehhez és a KRE Kommunikáció Tanszékének vezetői beosztásához képest meghökkentő, hogy legfontosabbnak megjelölt publikációi szinte kivétel nélkül öngyilkossággal és addiktológiával, valamint módszertani témákkal foglalkoznak; kimondottan kommunikáció és média tárgyú csak egyetlenegy akad közöttük. Az AGB-nél vezetői pozícióban eltöltött évek ellenére nincsenek a kommunikáció- és médiatudomány területén kiemelkedő teljesítményt vagy hazai és nemzetközi elismertséget jelző adatai.

Az összes tantárgyfelelős és oktató PhD fokozattal rendelkezik. Többjük szakképzettsége, doktori fokozata, tudományos és publikációs tevékenysége kevésbé vagy egyáltalán nem kötődik az oktatandó tantárgyhoz, de sok esetben a kommunikáció- és médiatudományhoz sem.

N. N. gazdag szociológiai munkásságot és publikációkat mutathat fel, kutatási témái és publikációi között azonban nem sok olyan fordul elő, amely kifejezetten kommunikáció-, ill. médiatudományi vonatkozású, és olyan sem nagyon akad, amely az oktatott tárgyhoz szorosan kötődne.

N. N. pályafutása és publikációs listája sem kimondottan a kommunikáció és a média problémaköréhez kapcsolódik, a társadalomtudományi kutatások módszertanában való jártasságát pedig legföljebb az igazolhatja, hogy szociológus diplomát és szociológiai PhD-t szerzett.

N. N.-t, bár vannak társadalmi kommunikáció- és média-vonatkozású publikációi, leginkább közgazdászként és közszereplőként ismert.

N. N. esetében nagyra értékelt a francia irodalmi kötődésű munkásság, ebből azonban nem tűnik ki a mesterszerű oktatásra alkalmassá tevő jártasság a reprezentációk meglehetősen sokféle ágazó vizsgálatában.

N. N. mérnök-tanár menedzsmenttel, szervezeti működéssel, vezetéselmélettel, innovációval kapcsolatos eddigi pályafutása csak meglehetősen távolról és áttételekkel hozható kapcsolatba az általa oktatandó tárggyal (A modernitás társadalom és kultúrelméletei).

Összefoglalás

A benyújtott anyag többnyire igen szükséges, elnagyolt, a KKK-ból kiírt fordulatokat és általánosságokat tartalmazó tantárgyleírásokat vonultat fel.

Sem az anyag egésze, sem az egyes funkcionális részei (kiegyenlítő tárgyak, alapozó tárgyak, törzsanyag, kötelezően választható tárgyak, differenciált szakmai ismeretek) nem kellőképpen átgondoltak: átfedések tapasztalhatók (pl. a médiaelméletek, a kommunikáció- és médiatörténet vagy a társadalmi kommunikáció vonatkozásában), miközben fontos tárgykörök hiányoznak (pl. a médiaközönség és a médiahasználat vizsgálata, a survey módszer, a használat és szükségletkielégítés megközelítés, a kommunikáció- és médiakutatás története).

Nem világos, hogy a tantárgyak miképpen illeszkednek egymáshoz, ill. miképpen épülnek egymásra (pl. az információs és hálózati társadalom tárgykörének a törzsanyagban is lenne helye).

Nem mindig indokolható, hogy valamely tárgykörrel hány és milyen típusú tanóra foglalkozik (pl. a médiatudomány szakirányban a médiatartalmak elemzésének túltengése a más típusú vizsgálatokkal szemben).

Vitatható az elméleti és gyakorlati tárgyak tartalma, egymáshoz való viszonya és aránya (pl. elméleti tárgyak szemináriumi-gyakorlati foglalkozásokon vagy fordítva).

Vannak tantárgyak, amelyek nem mesterképzési szintűek (pl. társadalmi kommunikáció, médiaműfajok).

Igen egyenetlen a felelős oktatók valódi kommunikációs felkészültsége és munkássága is.

Mindezek alapján a MAB FvB – egyetértve a MAB szakértői véleményével – **nem támogatja a kommunikáció- és médiatudomány mesterképzési szak indítását a Károli Gáspár Református Egyetemen.**

Budapest, 2011. december 21.

Szekeres Júlia
a MAB FVB elnöke